

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2024 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia del. Michał Maj

Protokolant: Jakub Niedziałkowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 lutego 2024 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **M. K. (1) i M. K. (2)**

przeciwko **Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie i zapłatę

1. ustala, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy kredytu numer (...) - (...) z dnia 20 września 2004 roku,
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki **M. K. (1)** kwotę **66.700,15 zł (sześćdziesiąt sześć tysięcy siedemset złotych 15/100)** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia **14 grudnia 2023 roku** do dnia zapłaty,
3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda **M. K. (2)** kwotę **231.468,91 zł (dwieście trzydzieści jeden tysięcy czterysta sześćdziesiąt osiem złotych 91/100)** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia **14 grudnia 2023 roku** do dnia zapłaty,
4. oddala powództwo w pozostałej części,
5. zasądza tytułem zwrotu kosztów procesu od pozwanego na rzecz powódki **M. K. (1)** kwotę **7.250 zł (siedem tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych)** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty,
6. zasądza tytułem zwrotu kosztów procesu od pozwanego na rzecz powoda **M. K. (2)** kwotę **7.250 zł (siedem tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych)** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 9329/22

UZASADNIENIE

Strona powodowa (dalej także jako: kredytobiorca, konsument) w ostatecznie sformułowanym żądaniu (k. 227) wniosła o:

- ustalenie nieistnienia stosunku prawnego (ewentualnie nieważności) wynikającego z umowy kredytu zawartej przez strony,

- zasądzenie od pozwanego kwot: 116.400,31 zł (na rzecz powodów łącznie), 173.268,76 zł (na rzecz powoda) oraz 7.000 zł i 1.500 zł (na rzecz powódki) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20.09.2004 r. pomiędzy stroną powodową, a Bankiem (...) S.A. (poprzednikiem prawnym pozwanego) została zawarta umowa kredytu nr (...) - (...), zawierająca postanowienia o następującej treści.

Bank udziela kredytobiorcy na warunkach określonych w umowie oraz Regulaminie kredytowania osób fizycznych w Banku (...) S.A. nie objętych ustawą o kredycie konsumenckim, kredytu w wysokości 92.260 CHF, a kredytobiorca zobowiązuje się do wykorzystania i zwrotu kredytu wraz z odsetkami zgodnie z warunkami niniejszej umowy (§ 2 ust. 1).

Kredyt przeznaczony jest na: zakup lokalu w L. przy ul. (...), lokal (...) (§ 2 ust. 2).

Kredyt zostaje udzielony na okres 336 miesięcy (§ 2 ust. 3).

Oprocentowanie w całym okresie kredytowania stanowi sumę stawki LIBOR dla terminów 6-miesięcznych w i marży, która będzie stała w całym okresie kredytowania (§ 4 ust. 2).

Treść załącznika nr 7 do umowy była następująca.

1. W związku z zaciągnięciem kredytu walutowego, kredytobiorca oświadcza, że jest mu znane oraz wyjaśnione przez bank ryzyko zmiany kursu waluty, w której zaciągnął zobowiązanie kredytowe i jest świadomy ponoszenia przez siebie tego ryzyka.

2. Jednocześnie kredytobiorca przyjmuje do wiadomości, że:

1) prowizja bankowa od kredytu walutowego naliczana jest i pobierana w złotych po kursie sprzedaży waluty kredytu obowiązującym w banku, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie banku, w dniu zapłaty prowizji,

2) kwota kredytu lub transzy kredytu wypłacana jest w złotych po przeliczeniu według kursu kupna waluty kredytu obowiązującego w banku, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie banku, w dniu wypłaty kredytu lub transzy kredytu,

3) ewentualna nadwyżka wynikająca z różnic kursowych zostanie wypłacona przelewem na rachunek bankowych kredytobiorcy wskazany we wniosku o wypłatę kredytu, który stanowi załącznik nr 1 do umowy kredytu,

4) kwota spłaty podlega przeliczeniu na złote po kursie sprzedaży waluty kredytu obowiązującym w banku, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie banku, na koniec dnia spłaty.

Dowód: umowa z załącznikami – k. 148-151.

Zawarcie powyższej umowy zostało poprzedzone złożeniem przez stronę powodową zaakceptowanego przez bank wniosku o udzielenie kredytu w kwocie 255.000 zł, w walucie CHF. We wniosku wskazano, że powodowie są małżonkami i posiadają wspólność majątkową, powód nie prowadzi działalności gospodarczej, posiada wykształcenie średnie i jest zatrudniony jako pracownik produkcji, powódka nie prowadzi działalności gospodarczej, posiada wykształcenie średnie i jest zatrudniona jako pracownik ds. handlu.

Dowód: wniosek – k. 119-122, decyzja – k. 137-147.

Kredyt został uruchomiony w dniu 21.09.2004 r. kwotą łącznie 244.862,61 zł. Strona powodowa uiściła wobec pozwanego tytułem spłaty rat kredytu łącznie kwotę 298.175,07 zł, z czego:

- 116.400,31 zł w okresie od dnia 29.10.2004 r. do dnia 7.05.2012 r.
- 173.268,76 zł w okresie od dnia 29.05.2012 r. do dnia 29.09.2021 r.
- 8.500 zł w okresie od dnia 7.01.2022 r. do dnia 9.05.2022 r. (wpłaty powódki).

Dowód: zaświadczenie – k. 28-32, potwierdzenia przelewów – k. 246-250.

Umową z dnia 24.05.2012 r. powodowie ustanowili rozdzielność majątkową.

Dowód: umowa - 234-242.

Wyrokiem z dnia 5.12.2012 r. (...) Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie rozwiązał przez rozwód związek małżeński powodów zawarty w dniu 30.12.1999 r. Wyrok jest prawomocny

Dowód: wyrok – k. 244-245.

Strona powodowa zna, rozumie i akceptuje skutki stwierdzenia nieważności umowy oraz nie zgadza się na utrzymanie w mocy zawartych w umowie niedozwolonych postanowień umownych.

Dowód: oświadczenie – k. 230-233.

Powodowie zaciągnęli kredyt w celu uzyskania środków na zakup lokalu mieszkalnego przeznaczonego na zaspokojenie swoich potrzeb mieszkaniowych. Nieruchomość ta nie była wynajmowana ani wykorzystywana do prowadzenia działalności gospodarczej. Powodowie nie negocjowali postanowień umowy kredytu dotyczących powiązania z kursem waluty obcej i sposobu przeliczeń kursowych. Przed zawarciem umowy przedstawiciel banku nie powiedział powodom, w jaki sposób jest tworzona tabela kursowa banku, jak jest ustalana wysokość spreadu obciążającego kredytobiorców, w jaki dokładnie sposób ryzyko kursowe związane z kredytem przekłada się na wysokość rat i zadłużenia kredytobiorców, nie przedstawił historycznego wykresu kursu CHF/PLN, nie przedstawił symulacji obrazującej wpływ zmian kursu CHF/PLN na wysokość rat kredytu i zadłużenie wyliczane w PLN. W czasie zawierania umowy kredytu powodowie nie mieli dochodów ani oszczędności w CHF.

Powodowie w dacie zawarcia umowy kredytu byli małżonkami w ustroju ustawowej wspólności majątkowej, a potem ustanowili rozdzielność majątkową i rozwiedli się. W czasie trwania wspólności majątkowej należności kredytowe były przez powodów spłacane z majątku wspólnego, następnie wyłącznie przez powoda, a od 2022 roku wyłącznie przez powódkę

Powodowie zorientowali się, że zawarta przez nich umowa zawiera niedozwolone postanowienia umowne w 2022 r., a od dnia wniesienia pozwu znają, rozumieją i akceptują skutki stwierdzenia nieważności umowy oraz nie zgadzają się na utrzymanie w mocy zawartych w umowie niedozwolonych postanowień umownych.

Dowód: przesłuchanie strony powodowej – k. 265-266, 284.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły wymienione dokumenty, których treść ani autentyczność nie była kwestionowana przez strony, oraz zeznania strony powodowej, które były spójne, logiczne, konsekwentne i pobawione sprzeczności oraz znajdowały potwierdzenie w pozostałych dowodach. Powyższe dowody były wystarczające dla oceny stanowisk i żądań stron, a pozostałe dowody nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Dowód z opinii biegłego został pominięty, ponieważ rozpoznanie sprawy nie wymagało wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 k.p.c.).

Wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka A. B. został cofnięty przez pełnomocnika pozwanego pismem procesowym z dnia 8.09.2023 (k. 217).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne.

Status konsumenta.

Dowody przeprowadzone w sprawie nie budzą wątpliwości co do tego, że umowa kredytu wiąże się z działalnością gospodarczą pozwanego, a zarazem brak jest takiego związku w przypadku kredytobiorcy, a zatem należy go uznać za konsumenta (art. 22 ¹ k.c.).

Indywidualne uzgodnienia.

Ciężar dowodu, że postanowienia umowy wprowadzające powiązanie kredytu z kursem CHF i określające sposób przeliczeń kursowych zostały indywidualnie uzgodnione, spoczywał na banku (art. 385 ¹ § 4 k.c.), który temu ciężarowi nie sprostał - nie można bowiem uznać „wyboru waluty” kredytu przez konsumenta za negocjację, skoro sprowadza się to jedynie do zatwierdzenia jednej z kilku możliwości oferowanych przez bank, zaś sam sposób przeliczania kursów walut był ustalany jednostronnie przez bank.

Sama kwota kredytu (w CHF) nie była uzgodniona indywidualnie, ponieważ ustalenia określonej kwoty franków szwajcarskich dokonał pozwany bank – kredytobiorca we wniosku kredytowym wskazał określoną kwotę w PLN, natomiast bank dokonał jej przeliczenia na CHF według swojej tabeli kursowej, a zatem bez uzgodnienia z konsumentem – podanie kwoty kredytu w walucie obcej było konieczne z uwagi na konstrukcję kredytu denominowanego i nie wynikało z woli konsumenta, którego celem było uzyskanie środków w PLN, skoro miały one być przeznaczone na realizację celu mieszkaniowego w Polsce.

Klauzula ryzyka kursowego.

Klauzula ryzyka kursowego (§ 2 ust. 1 umowy w zakresie przewidującym określenie kwoty kredytu w walucie obcej) określa główne świadczenie umowy kredytu, lecz nie została sformułowana w sposób jednoznaczny (art. 385 ¹ § 1 k.c.), ponieważ analiza treści umowy i okoliczności jej zawarcia nie pozwala na stwierdzenie, że kredytobiorca został należycie poinformowany o konsekwencjach ryzyka kursowego związanego z umową. Informacja ta powinna jednoznacznie wskazywać na to, że ryzyko kursowe jest nieograniczone i obejmować realne przykłady obrazujące charakter tego ryzyka i jego potencjalne skutki, w tym w szczególności historyczny wykres kursu CHF/PLN za okres co najmniej kilkunastu lat i symulację wpływu wzrostu tego kursu o co najmniej kilkadziesiąt procent na wysokość rat kredytu i zadłużenia kredytobiorcy liczone w PLN. Tymczasem informacje udzielone przez pozwanego bank tych wymogów nie spełniały. Wobec tego należało uznać, że klauzula ryzyka kursowego kształtuje prawa i obowiązki konsumenta sprzecznie z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385 ¹ § 1 k.c.), skoro pomimo nieuzyskania stosownych informacji konsument, który nie miał dochodów ani oszczędności w CHF, został obciążony Nielimitowanym ryzykiem zmiany kursu tej waluty, przed którym nie był w stanie zabezpieczyć się w żaden sposób.

Klauzula ryzyka kursowego w umowie kredytu denominowanego w walucie obcej określa samą kwotę kredytu, czyli najistotniejsze postanowienie umowy kredytu. A zatem nie ma w ogóle możliwości, aby „luka” powstała po tej klauzuli mogła zostać uzupełniona przepisem prawa krajowego.

Klauzule przeliczeniowe.

Klauzule przeliczeniowe (pkt 2.2 i 2.4 załącznika nr 7 do umowy) nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.), tj. prostym i zrozumiałym językiem (art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG), ponieważ ich treść nie pozwala na stwierdzenie, w jaki sposób pozwany bank ustala kurs CHF dla celu wykonania umowy kredytu, a także kształtują one prawa i obowiązki konsumenta sprzecznie z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 k.c.). W oparciu o te postanowienia kredytobiorca został obciążony koniecznością pokrywania kosztów spreadu, pomimo że koszty te nie odpowiadały żadnej usłudze świadczonej przez bank na rzecz klienta, a w umowie brak jest jednoznacznej informacji o tym, że konsument ponosi takie koszty, jaka jest ich wysokość i z czego one wynikają. Ponadto klauzule przeliczeniowe dawały pozwanemu bankowi całkowitą swobodę w sposobie kształtowania wysokości kursu waluty obcej, ponieważ postanowienia umowy w żaden sposób nie precyzowały, w oparciu o jakie zasady kurs waluty obcej miał być ustalany przez bank, a zatem bank mógł ustalić ten kurs na dowolnym poziomie. W rezultacie bank w oparciu o klauzule przeliczeniowe uzyskał rzeczywistą możliwość dowolnego kształtowania wysokości świadczeń kredytobiorcy, co jest w oczywisty sposób sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że konstrukcja kredytu denominowanego determinowała to, że zakres swobody banku w kształtowaniu praw i obowiązków stron był jeszcze dalej idący aniżeli przy kredycie indeksowanym. Mianowicie w kredycie indeksowanym kwota kredytu była od początku podana w PLN, a zatem umowa przewidywała wprost wysokość świadczenia, które ma spełnić bank. Natomiast z uwagi na fakt, że w kredycie denominowanym kwota kredytu była wskazana w CHF, a jej wypłata była dokonywana w PLN po dokonaniu przeliczenia przez bank, oznaczało to, że w tego rodzaju kredycie bank decyduje nie tylko o wysokości świadczeń spełnianych przez kredytobiorcę, ale także o wysokości świadczenia spełnianego przez siebie.

Sąd dokonał oceny, czy postanowienia umowne są niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), według stanu z chwili zawarcia umowy.¹ Tym samym dla powyższej oceny nie miały żadnego znaczenia okoliczności takie jak sposób wykonywania umowy, wieloletnie wykonywanie umowy przez kredytobiorcę bez żadnych zastrzeżeń, faktyczny sposób ustalania wysokości kursów waluty obcej przez bank i ich relacja do innych kursów występujących na rynku, późniejsze zmiany regulaminu pozwanego banku, późniejsze zmiany stanu prawnego (w szczególności wejście w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw) czy kwestia ewentualnego zawarcia przez strony aneksu do umowy kredytu upoważniającego kredytobiorcę do spłaty rat kredytu bezpośrednio w walucie obcej. Dla oceny abuzywności klauzul przeliczeniowych nie miało znaczenia, że wybór kredytu powiązanego z kursem waluty obcej pozwalał kredytobiorcy na skorzystanie z niższego oprocentowania (LIBOR CHF).

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., niedozwolone postanowienia umowne nie wiążą konsumenta, zatem brak jest podstaw do modyfikacji tych postanowień lub uznania, że nie wiążą one konsumenta jedynie w pewnym zakresie ani uzupełnienia powstałej po tych postanowieniach „luki” jakąkolwiek treścią, w tym w szczególności przepisami prawa krajowego. Odmienne zapatrywanie byłoby sprzeczne z brzmieniem oraz celem przepisów art. 385¹ § 1 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG.² Przede wszystkim zaś uzupełnienie umowy przepisem prawa krajowego nie może mieć miejsca w sytuacji, w której usunięcie z umowy nieuczciwego warunku prowadzi do jej nieważności, która jest akceptowana przez konsumenta,³ zaś w niniejszej sprawie kredytobiorca nie zgodził się na obowiązywanie umowy z nieuczciwymi warunkami ani na uzupełnienie jej treści przepisem prawa krajowego, natomiast wyraził zgodę na stwierdzenie nieważności umowy, będąc świadomym wynikających z tego konsekwencji. Co więcej, przepisem krajowym służącym uzupełnieniu treści umowy nie mógłby być art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24.01.2009 r., ponieważ jest on przepisem prawa krajowego o charakterze ogólnym, który nie ma zastosowania konkretnie do umów zawieranych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem⁴, a ponadto ma on zastosowanie tylko „jeżeli

przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej” (art. 358 § 1 k.c.), a zatem nie dotyczy on zobowiązań wynikających z umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, w której jedynie kwota kredytu została wyrażona w walucie obcej, natomiast wszystkie zobowiązania (wypłata kredytu przez bank i spłata rat kredytowych przez kredytobiorcę) zostały oznaczone w walucie polskiej.

Klauzule przeliczeniowe określają świadczenia główne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., ponieważ nie tylko samo powiązanie kredytu z walutą obcą, ale również sposób dokonywania przeliczeń kursowych koniecznych do realizacji takiej umowy określają samą istotę umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. Uznanie tych klauzul za niedozwolone postanowienia umowne skutkuje nieważnością całej umowy kredytu⁵ (art. 58 § 1 k.c.), ponieważ skoro określają one sposób wykonania umowy kredytu, to bez nich nie jest wiadomo, jak ta umowa ma być wykonywana, a zatem umowa ta po wyłączeniu z niej klauzul przeliczeniowych nie może dalej obowiązywać (w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG).

Należy przy tym mieć na uwadze, że w przypadku kredytu denominowanego, który podlegał wypłacie tylko w PLN, skutek w postaci nieważności umowy wobec stwierdzenia abuzywności klauzuli przeliczeniowej dotyczącej wypłaty kredytu w złotych po kursie kupna banku jest jeszcze bardziej ewidentny aniżeli w przypadku innych umów kredytu powiązanych z walutą obcą. Skoro bowiem kwota kredytu była wyrażona w CHF, lecz wypłata kredytu była możliwa tylko w PLN, to wyłączenie z umowy regulującej sposób przeliczenia CHF na PLN dla celu wypłaty kredytu powoduje, że nie jest w ogóle możliwe ustalenie kwoty PLN, w której kredyt ma zostać wypłacony, a tym samym nie jest możliwe ustalenie treści podstawowego świadczenia banku, o którym mowa w art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Stanowisko to znajduje oparcie w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego, który wskazał, że „umowa jest umową kredytu denominowanego, w której określono kwotę kredytu w walucie obcej i przewidziano jednocześnie, że wypłata powinna nastąpić w złotych. Eliminacja klauzuli przeliczeniowej w takiej umowie sprawia, że nie wiadomo, jaką kwotę powinien wypłacić bank. Oznacza to, że brakuje niezbędnego elementu konstrukcyjnego stosunku prawnego i niemożliwe jest jego uzupełnienie.”⁶ Faktem jest, że w dawniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszczano możliwość utrzymania w mocy umowy kredytu denominowanego po stwierdzeniu bezskuteczności niedozwolonych klauzul przeliczeniowych przez uznanie, że kwotą kredytu nie jest kwota wskazana w umowie w CHF,⁷ lecz kwota faktycznie wypłacona przez bank w PLN, jednak zabieg ten de facto stanowi niedopuszczalną ingerencję Sądu w treść umowy kredytu wykraczającą poza ramy wynikające z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG, która została wprost wykluczona w aktualnym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości.⁸

Co więcej, umowa kredytu przewidywała możliwość spłaty kredytu tylko w PLN, a nie w CHF, a tym samym skoro kwota kredytu została podana w CHF, a klauzule przeliczeniowe stanowiły niedozwolone postanowienia umowne, to brak było możliwości przeliczenia rat kredytu spłacanych w PLN na zadłużenie kredytowe w CHF, co także wykluczało możliwość wykonania umowy.

Bezwzględna nieważność umowy.

Brak jest podstaw do uznania umowy kredytu za bezwzględnie nieważną. Zawieranie umów kredytu powiązanych z walutą obcą (indeksowanych i denominowanych) jest i było dopuszczalne w świetle art. 353¹ k.c. i art. 69 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy. Treść umowy nie naruszała także zasady nominalizmu (art. 358 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23.01.2009 r.), ponieważ w dacie zawarcia umowy udzielenie kredytu w walucie obcej było dopuszczalne. Jak wyjaśniono wcześniej, postanowienia umowne obciążające kredytobiorcę nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz dające bankowi całkowitą swobodę w kształtowaniu kursu waluty obcej stanowią niedozwolone postanowienia umowne (art. 385¹ § 1 k.c.), co wyłącza możliwość uznania ich za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) lub sprzeczne z naturą stosunku prawnego kredytu indeksowanego do waluty obcej (art. 353¹ k.c.).⁹

Interes prawny.

Roszczenie o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy wynikającego z nieważności umowy zasługuje na uwzględnienie, ponieważ umowa kredytu jest nieważna, a strona powodowa posiada interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. Mianowicie okres kredytu wskazany w umowie jeszcze nie upłynął, zaś bank stoi na stanowisku, że umowa jest ważna, domaga się od kredytobiorcy zapłaty kolejnych rat kredytu i nie wyraża zgody na wykreślenie z księgi wieczystej hipoteki zabezpieczającej roszczenia banku wynikające z umowy. Wobec tego powództwo kredytobiorcy o zapłatę nie kończyłoby definitywnie sporu stron dotyczącego oceny, czy umowa jest ważna.¹⁰

Świadczenie nienależne.

Nieważność umowy kredytu ex tunc oznacza, że wszystkie świadczenia Nieważność umowy kredytu ex tunc oznacza, że wszystkie świadczenia spełnione na jej podstawie stanowią świadczenia nienależne (*condictio sine causa*) podlegające zwrotowi na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. Natomiast fakt, że bankowi przysługuje wobec kredytobiorcy analogiczne roszczenie sam z siebie nie może uzasadniać oddalenia powództwa kredytobiorcy o zapłatę na podstawie art. 411 pkt 2 lub 4 k.c.¹¹ Nie zachodzą także przesłanki do zastosowania art. 409 k.c. lub art. 5 k.c.

Strona powodowa uściła wobec pozwanego łącznie kwotę 298.175,07 zł tytułem spłaty rat kredytu w okresie objętym żądaniem pozwu, a zatem należność w tej wysokości należało zasądzić na rzecz strony powodowej od pozwanego.

Sposób zasądzenia świadczenia.

Kredytobiorcy spełniali świadczenia wynikające z umowy kredytu wobec banku z środków pochodzących z małżeńskiego majątku wspólnego, a zatem wierzytelność o zwrot tych świadczeń weszła w skład tego majątku (art. 31 k.r.o.), natomiast w związku z późniejszym ustanowieniem rozdzielnosci majątkowej i rozwodem, ich udziały w majątku wspólnym są równe (art. 43 § 1 k.r.o.), a jednocześnie nie został przeprowadzony podział majątku wspólnego co do powyższej wierzytelności, a zatem dochodzone pozwem świadczenie należało zasądzić na rzecz każdego z powodów po połowie. Tym samym świadczenie spełnione przez powodów w kwocie 116.400,31 zł przypadało każdemu z powodów po połowie (a nie łącznie, skoro nie ma już pomiędzy nimi wspólności ustawowej), czyli po 58.200,15 zł. Ponadto powód zapłacił osobiście wobec pozwanego raty kredytu w kwocie 173.268,76 zł, a powódka w kwocie 8.500 zł. Podsumowując, od pozwanego zasądzono na rzecz powoda kwotę 231.468,91 zł, na rzecz powódki kwotę 66.700,15 zł.

Powództwo zostało oddalone w części obejmującej żądanie zasądzenia świadczenia na rzecz powodów łącznie. Zasądzenie kwoty dochodzonej pozwem, lecz w sposób inny niż wskazany przez powodów, nie stanowi naruszenia art. 321 § 1 k.p.c., a odmienna wykładnia tego przepisu jest uznawana w orzecznictwie za oczywiście błędną.¹²

Przedawnienie.

Roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego przedawnia po upływie wynikającego z art. 118 k.c. terminu 6 lat na koniec roku kalendarzowego (10 lat co do roszczenia o zwrot świadczeń spełnionych przed dniem 9.07.2018 r., zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw). Termin przedawnienia roszczenia konsumenta o zwrot świadczeń spełnionych na podstawie umowy kredytu, która jest nieważna bądź zawiera niedozwolone postanowienia umowne rozpoczyna bieg z dniem, w którym konsument dowiedział się (lub przy zachowaniu należytej staranności powinien był się dowiedzieć) o tym, że umowa jest nieważna lub że zawiera niedozwolone postanowienia umowne.¹³ a z przeprowadzonych dowodów wynika, że miało to miejsce najwcześniej w 2022 r. Wobec tego w tym roku rozpoczął się bieg terminu przedawnienia (art. 120 § 1 k.c.) roszczenia kredytobiorcy o zapłatę, który nie upłynął

jeszcze w dniu złożenia pozwu, kiedy to doszło do przerwania biegu tego terminu (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). Tym samym roszczenie strony powodowej nie jest przedawnione.

Odsetki.

Roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego stanowi roszczenie bezterminowe, a zatem staje się wymagalne po wezwaniu do zapłaty (art. 455 k.c.). Wezwanie to nastąpiło z chwilą doręczenia pozwanemu odpisu pisma procesowego pełnomocnika strony powodowej z dnia 13.09.2023 r. (roszczenie o zapłatę w pozwie było skonstruowane w odmienny sposób), który zawierał precyzyjnie sformułowane żądanie, a w treści uzasadnienia wyraźnie powołano się na nieważność umowy wynikającą z zawarcia w niej niedozwolonych postanowień umownych. Treść żądania nie pozostawiała zatem jakichkolwiek wątpliwości co do tego, że kredytobiorca nie zgadza się na utrzymanie w mocy niedozwolonych postanowień umownych, jest świadomy wszystkich konsekwencji związanych z nieważnością umowy i akceptuje je. Także w toku przesłuchania strona powodowa potwierdziła, że już w dacie wniesienia powyższego pisma pozwu znała, rozumiała i akceptowała wszystkie skutki nieważności tej umowy. Odpis powyższego pisma procesowego został doręczony pozwanemu w dniu 29.11.2023 r., co oznacza, że pozwany powinien był spełnić świadczenie dochodzone pozwem w terminie 14 dni od tej daty, a zatem popadł w opóźnienie z dniem 14.12.2023 r. i od tej daty na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. zostały od niego zasądzone odsetki ustawowe za opóźnienie.

Koszty procesu.

Stosownie do wyniku postępowania, pozwany został na podstawie art. 100 k.p.c. obciążony całymi kosztami procesu obejmującymi kwoty:

- 1.000 zł tytułem równowartości opłaty od pozwu,
- 10.800 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego w stawce wynikającej z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie,
- 2.700 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu zażaleniowym.

ZARZĄDZENIE

1. doręczyć odpis wyroku z uzasadnieniem **pełnomocnikowi pozwanego**,

2. dołączyć pismo nr 1263, które wpłynęło w dniu 8.02.2024 r.

1 por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20.06.2018 r., III CZP 29/17,

2 por.:

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3.10.2019 r., C-290/18, D.,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29.04.2021 r., C-19/20, Bank (...),

3 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., C-80/21 – C-82/21, (...), pkt 78,

4 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., C-80/21 - C-82/21, (...), pkt 76,

5 por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18,

6 por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.05.2022 r., II CSKP 650/22,

7 por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29.10.2019 r., IV CSK 309/18,

8 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., C-80/21 – C-82/21, (...), pkt 79, 83-84,

9 por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28.04.2022 r., III CZP 40/22,

10 por.:

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.03.2022 r., II CSKP 474/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.05.2022 r., II CSKP 163/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18.05.2022 r., II CSKP 1030/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.05.2022 r., II CSKP 797/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.06.2022 r., II CSKP 701/22,
- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.06.2022 r., II CSKP 616/22,

11 por.:

- uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16.02.2021 r., III CZP 11/20,
- uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z mocą zasady prawnej z dnia 7.05.2021 r., III CZP 6/21,

12 por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.11.2018 r., II CNP 54/17,

13 por.:

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9.07.2020 r., (...) Bank (...), C-698/18 i C-699/18,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16.07.2020 r., C. i B. B. V. A., C-224/19 i C-259/19,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22.04.2021 r., (...) (...), C-485/19,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10.06.2021 r., (...), C-776/19 - C-782/19,
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., (...), C-80/21 – C-82/21,
- uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z mocą zasady prawnej z dnia 7.05.2021 r., III CZP 6/21,
- uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13.01.2022 r., III CZP 61/22.